

Даніела Бірюкова

студентка 2 курсу ННІ права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів

Роль Міжнародного суду у переслідуванні воєнних злочинців*

Сучасні збройні конфлікти часто супроводжуються масовими порушеннями прав людини, класифікованими як воєнні злочини, геноцид та злочини проти людства. Міжнародний кримінальний суд, заснований на Римському статуті 1998 року, є ключовим механізмом притягнення до відповідальності за такі злочини. Однак його ефективність та роль у глобальній боротьбі зі злочинами викликають численні дискусії.

Дослідження ролі Міжнародного кримінального суду в переслідуванні воєнних злочинців та аналізу проблем його функціонування, поставили під сумнів його ефективність у зміцненні міжнародного права – є одним з головних питань юридичної науки.

Міжнародний кримінальний суд має юрисдикцію лише над тими державами, котрі ратифікували Римський статут. Це означає, що країни, які не є учасниками Статуту, не підпадають під його юрисдикцію, якщо їхні громадяни скоюють воєнні злочини, злочини проти людяності або геноцид. Внаслідок цього суд не може переслідувати злочинців із цих держав, отже обмежує його ефективність на глобальному рівні. Міжнародний кримінальний суд втручається тільки тоді, коли національні суди не можуть або не хочуть розслідувати справи. Такі дії створюють юридичні проблеми, особливо, коли держави заявляють про намір розслідувати злочини, але фактично не здійснюють необхідних дій. Держави, що не є учасниками Римського статуту, можуть політично впливати на діяльність такого суду, зокрема, це стосується великих держав, таких як США, росія та Китай. Дані держави можуть блокувати судові процеси або не виконувати ордери на арешт. Така політизація може послабити сприйняття Міжнародного кримінального суду як незалежної судової інституції.

Хоча Міжнародний кримінальний суд є незалежним судом, його взаємодія з Радою Безпеки ООН є політичною. Рада Безпеки може передавати справи до суду або блокувати їх, користуючись правом вето, що політизує сам процес переслідування міжнародних злочинців.

Судові процеси в Міжнародному кримінальному суді можуть тривати роками через складність справ, міжнародний контекст та обмежені ресурси. Тривалі судові розгляди викликають критику за повільність правосуддя, що може підірвати довіру до суду. У юридичній науці постає питання, як знайти баланс між ретельністю судових розглядів і необхідністю швидкого забезпечення правосуддя. Успішне переслідування воєнних злочинців потребує детального розслідування, що може призводити до затримок. Тривалість процесів негативно впливає на жертв воєнних злочинів, бо

* Наукова керівниця- Людмила Філянкіна, доцентка кафедри міжнародного права, ННІ права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів

відкладене правосуддя не дає їм можливості отримати належне відшкодування та справедливість.

Оскільки Міжнародний кримінальний суд не має механізмів для примусового виконання своїх рішень, він покладається на співпрацю держав у питаннях арешту підозрюваних, їх передачі до суду та реалізації рішень. Декілька країн можуть ігнорувати або відмовлятися виконувати ордери суду, особливо якщо це стосується їхніх керівників або військових командирів. Це суттєво обмежує ефективність суду. Без належного міжнародного співробітництва судові рішення часто залишаються лише на папері, що ставить під сумнів дієвість міжнародного правосуддя.

Міжнародний кримінальний суд стикається з дефіцитом фінансових та людських ресурсів, що обмежує його можливості проводити розслідування всіх справ на відповідному рівні. Ці труднощі призводять до вибіркового підходу у розгляді справ, а також до затримок через нестачу кваліфікованих суддів, прокурорів і слідчих, що негативно впливає на якість розслідувань. У юридичній науці постає питання про необхідність реформування Міжнародного кримінального суду, включаючи перегляд його структури, фінансування та механізмів функціонування для підвищення його ефективності.

Усі ці аспекти підкреслюють складність діяльності Міжнародного кримінального суду і виклики, з якими стикається міжнародне правосуддя у сфері переслідування воєнних злочинців. Юридична наука повинна шукати рішення, які б допомогли подолати ці проблеми, удосконалюючи існуючі механізми та створюючи нові підходи для забезпечення ефективності міжнародного правосуддя.

Література

1. Hanna Bourgeois, Patryk I Labuda. When May UN Peacekeepers Use Lethal Force to Protect Civilians? Reconciling Threats to Civilians, Imminence, and the Right to Life. *Journal of Conflict and Security Law*. URL: <https://doi.org/10.1093/jcsl/krac027> (дата звернення: 07.10.2024).

2. Sarina Landefeld. The Changing Significance of Nationality for the Protection of Civilians in the Hands of a Party to an International Armed Conflict. *Journal of Conflict and Security Law*. URL: <https://doi.org/10.1093/jcsl/krad005> (дата звернення 07.10.2024).

3. Raphaël van Steenberghe. Military Assistance to Ukraine: Enquiring the Need for Any Legal Justification under International Law. *Journal of Conflict and Security Law*. URL: <https://doi.org/10.1093/jcsl/krad007> (дата звернення 07.10.2024).

4. Benjamin R Farley. Detainee Transfers and the Principle of Non-refoulement in Relation to 'Non-belligerent Supporting States' in Non-international Armed Conflicts. *Journal of Conflict and Security Law*. URL: <https://doi.org/10.1093/jcsl/krac009> (дата звернення 07.10.2024).

5. Публікація Міжнародного кримінального суду. Номер ISBN 92-9227-365-5, ICC-PIOS-BK-05-009/23_Ukr.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**